

WNIOSEK O EMERYTURĘ

**przed wypełnieniem prosimy o zapoznanie się z „Informacją”
zamieszczoną w końcowej części formularza**

.....
Data sporządzenia wniosku

.....
Data wpływu wniosku do ZUS

.....
(pieczętka pracodawcy i podpis)

.....
(pieczętka i podpis pracownika ZUS)

I. DANE OSOBY UBEZPIECZONEJ

1. Nazwisko	2. Nazwisko rodowe (zgodne z aktem urodzenia) .....
3. Inne używane nazwiska	4. Pierwsze imię .....
	5. Drugie imię .....
6. Imię ojca	7. Imię matki .....
8. Data urodzenia [ ][ ] - [ ][ ] - [ ][ ][ ][ ] (dzień-miesiąc-rok)	9. Płeć ☐ kobieta ☐ mężczyzna
10. Obywatelstwo	11. Numer ewidencyjny PESEL [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
12. Numer Identyfikacji Podatkowej NIP [ ][ ][ ][ ] - [ ][ ][ ][ ] - [ ][ ] - [ ][ ]	13. Numer dowodu osobistego lub paszportu ..... (wpisać tylko w przypadku braku nr PESEL lub NIP)
14. Stan cywilny ☐ panna/kawaler ☐ zamężna/zonaty ☐ rozwiedziona/y ☐ w separacji ☐ wdowa/wdowiec (wypełnia osoba występująca z wnioskiem o przyznanie emerytury z tytułu okresów ubezpieczenia za granicą)	15*. Zawód Kod zawodu ..... [ ][ ][ ][ ][ ][ ] (objaśnienie poniżej)*

16. Adres zameldowania na pobyt stały

Państwo	Kod pocztowy	Poczta	Gmina-Dzielnica .....
Miejscowość	Ulica	Numer domu	Numer lokalu .....

17. Adres zamieszkania (wpisać, jeśli adres zamieszkania jest inny niż adres zameldowania na pobyt stały)

Państwo	Kod pocztowy	Poczta	Gmina-Dzielnica .....
Miejscowość	Ulica	Numer domu	Numer lokalu .....

18. Adres do korespondencji

Państwo	Kod pocztowy	Poczta	Gmina-Dzielnica .....
Miejscowość	Ulica	Numer domu	Numer lokalu .....

* – Jeżeli wniosek sporządza **pracodawca**, to wpisuje nazwę i kod zawodu zgodnie z „Klasyfikacją Zawodów i Specjalności” wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. (Dz.U. Nr 265, poz. 2644). Przy określaniu zawodu należy uwzględnić zakres i charakter czynności wykonywanych przez pracownika.

– Jeżeli wniosek wypełnia **ubezpieczony bez udziału pracodawcy**, to podaje tylko nazwę wykonywanego zawodu. Kod zawodu uzupełni ZUS.

19. Adres ostatniego zameldowania na pobyt stały w Polsce (wpisać, jeśli ubezpieczony zamieszkuje aktualnie za granicą)

Kod pocztowy	Pocztą	Gmina-Dzielnica	
Miejscowość	Ulica	Numer domu	Numer lokalu

Na podstawie okazanego dokumentu stwierdzającego tożsamość .....

(rodzaj dokumentu, seria i numer)

stwierdza się, że dane zawarte w części I w pkt 1, 2, 4-11 i 16 wniosku są zgodne z danymi w okazanym dokumencie.

(pieczętka i podpis osoby przyjmującej wniosek)

II. WNIOSEK OSOBY UBEZPIECZONEJ

- Wnoszę o przyznanie emerytury – emerytury z rekompensatą*.
(wypełnia osoba ubezpieczona, która ubiega się o rekompensatę – patrz → Informacja punkt 9 i 13).
- Jestem członkiem otwartego funduszu emerytalnego: TAK NIE
- Wnoszę o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa: TAK NIE
(wypełnia osoba ubezpieczona, która jest członkiem OFE – patrz → Informacja punkt 6).
- Zgłaszałam(em) wniosek o ustalenie kapitału początkowego: TAK NIE
– jeśli TAK, należy wpisać oddział ZUS .....
– jeśli NIE – patrz → Informacja pkt 8 i 18
(wypełnia osoba ubezpieczona urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r.)
- Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wnoszę o przyjęcie wynagrodzenia – dochodu – przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne lub na ubezpieczenie emerytalne i rentowe – uposażenia osiąganego w Polsce:
 w okresie 10 kolejnych lat kalendarzowych – z ostatnich 20 lat kalendarzowych,
tj. od ..... do .....
 w okresie 10 kolejnych lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym nabyłam(em) prawo do zasiłku przed-emerytalnego,
tj. od ..... do .....
 w okresie 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu
albo
 podstawy wymiaru wcześniej przyznanej renty,
 podstawy wymiaru emerytury obliczonej dla ustalenia świadczenia przedemerytalnego,
 na podstawie przedłożonych dokumentów proszę o wybranie najkorzystniejszego wariantu.
(należy zaznaczyć wybrany wariant – patrz → Informacja punkty 15-17)
- Wnoszę o obliczenie wysokości emerytury w myśl nowych zasad: TAK NIE
(Wypełnia osoba urodzona przed dniem 1 stycznia 1949 r. – patrz → Informacja pkt 10)

Świadoma(y) odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych zeznań oświadczam, że dane zawarte w części I i II wniosku podane zostały zgodnie z prawdą, co potwierdzam własnoręcznym podpisem.

(podpis ubezpieczonego-pełnomocnika)

III. OŚWIADCZENIE OSOBY UBEZPIECZONEJ

- Złożyłam(em) wniosek – pobieram*: zasiłek chorobowy – opiekuńczy – świadczenie rehabilitacyjne – wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy – rentę socjalną – zasiłek z opieki społecznej – zasiłek przedemerytalny – świadczenie przedemerytalne – świadczenie pieniężne z powiatowego urzędu pracy*.
- Zgłaszałam(em) poprzednio wniosek o emeryturę – rentę – uposażenie do ZUS, KRUS, Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA, Wojskowego Biura Emerytalnego, Biura Emerytalnego Służby Więziennej, jednostki organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości* TAK NIE , jeśli TAK, należy podać nazwę i adres organu rentowego oraz numer sprawy .....

3. Pobieram – pobierałam(em) emeryturę – rentę – uposażenie* TAK NIE , jeśli TAK, należy podać nazwę i adres organu rentowego i numer świadczenia .....
4. Pobieram świadczenie pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR – świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego – świadczenie pieniężne przysługujące żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu lub batalionach budowlanych – świadczenie pieniężne przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych – ryczałt energetyczny, ekwiwalent węglowy* TAK NIE , jeśli TAK, należy podać oddział ZUS i numer sprawy .....
5. Po przyznaniu emerytury zamierzam – nie zamierzam* osiągać przychody w wysokości:
- nie powodującej zawieszenia lub zmniejszenia emerytury,
  - powodującej zmniejszenie emerytury,
  - powodującej zawieszenie emerytury
- (nie wypełnia osoba, która ukończyła wiek: 60 lat – kobieta i 65 lat – mężczyzna – patrz → Informacja punkty 19-21)
6. Pozostaję nadal w stosunku pracy TAK NIE , jeśli TAK, należy podać wszystkich pracodawców z którymi trwa stosunek pracy .....
- rozwiązanie stosunku pracy nastąpi .....
- (patrz → Informacja punkt 7)
7. Nadal prowadzę działalność na własny rachunek. Zamierzam zaprzestać prowadzenia działalności na własny rachunek od .....
- (wypełnia osoba występująca z wnioskiem o przyznanie emerytury z tytułu okresów ubezpieczenia za granicą)
8. Wnoszę o zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego członków rodziny pozostających na moim wyłącznym utrzymaniu TAK NIE , jeśli TAK, do wniosku należy dołączyć formularz ZUS Rp-13 – Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego członków rodziny emeryta-rencisty (patrz → Informacja punkty 22-23)
9. Emeryturę proszę przekazywać:
- na rachunek w banku .....
  - (nazwa i adres banku oraz numer rachunku)
  - W przypadku osób ubiegających się o emeryturę zagraniczną należy podać pełny numer rachunku w standardzie IBAN (Międzynarodowy Numer Rachunku Bankowego)*
  - w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej .....
  - (nazwa i adres kasy oraz numer rachunku)
  - pod wyżej podany adres: zameldowania na pobyt stały – zamieszkania – do korespondencji*
10. Numer kontaktowy telefonu wnioskodawcy (podanie numeru telefonu nie jest obowiązkowe) .....
- Do wniosku załączam ..... dokumentów.

Świadoma(y) odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych zeznań, oświadczam, że dane zawarte w oświadczeniu podaję/am zgodnie z prawdą, co potwierdzam własnoręcznym podpisem.

.....
(czytelny podpis osoby ubezpieczonej)

* niepotrzebne skreślić

Informacja

Informacje ogólne

1. Wniosek stanowi podstawę do wszczęcia postępowania w ZUS – rozpatrzenia uprawnień i wydania decyzji w sprawie emerytury oraz do wszczęcia postępowania o emeryturę zagraniczną.
2. Wniosek należy złożyć w Oddziale lub Inspektoracie ZUS właściwym ze względu na miejsce zameldowania na pobyt stały osoby ubiegającej się o emeryturę; jeżeli wniosek dotyczy również emerytury zagranicznej może zostać złożony w wyznaczonej przez Prezesa ZUS jednostce realizującej umowy międzynarodowe.
3. W przypadku kobiety, będącej członkiem otwartego funduszu emerytalnego, która osiągnęła wiek 60 lat, wniosek ten jest równoznaczny ze zgłoszeniem wniosku o okresową emeryturę kapitałową.
4. Wniosek o emeryturę podpisuje osoba zainteresowana lub jej pełnomocnik. Pełnomocnictwo powinno być udzielone przez zainteresowanego na piśmie lub ustnie do protokołu.
5. Osobie zainteresowanej przysługuje prawo wycofania wniosku. Wycofanie wniosku jest skuteczne, jeżeli nastąpiło na piśmie lub zostało zgłoszone ustnie do protokołu nie później niż do dnia uprawnomocnienia się decyzji.
6. Osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r. emerytura, określona w art. 46, 50, 50a, 50e lub w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela oraz w art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela, przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. Warunek ten jest spełniony także wówczas, gdy osoba, która przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego wystąpi (część II pkt 3 wniosku) o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.
7. Osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r. emerytura, określona w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela oraz w art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przysługuje pod warunkiem **rozwiązania stosunku pracy**.
8. Osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r., która spełnia warunki do emerytury na zasadach określonych w art. 24 ust. 1 lub art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wysokość emerytury oblicza się w całości lub w części według nowych zasad, a przy ustalaniu wysokości tej emerytury uwzględniany jest kapitał początkowy. Dla osób, które wcześniej nie złożyły wniosku o naliczenie kapitału początkowego, niniejszy wniosek stanowi podstawę dla ZUS do wszczęcia postępowania w sprawie kapitału początkowego.
9. Osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r., która:
  - a) z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 lub 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., przebytej do dnia 31 grudnia 2008 r., która nie ma ustalonego prawa do emerytury na podstawie:
    - art. 46, 50, 50a i 50e lub art. 184 wym. ustawy,
    - art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela,
    - art. 3 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela oraz
  - b) nie ma ustalonego prawa do emerytury pomostowej przysługuje rekompensata na warunkach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.
10. Ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 ustawy, który:
  - kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn,
  - wystąpił z wnioskiem o emeryturę po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2008 r.wysokość emerytury może zostać – na jego wniosek – obliczona w myśl art. 26 (nowe zasady), jeżeli jest wyższa od obliczonej w myśl art. 53 (dotychczasowe zasady).

W celu ustalenia emerytury w korzystniejszej wysokości należy przedłożyć dokumenty do obliczenia wysokości emerytury według nowych i dotychczasowych zasad. Do wniosku należy zatem przedłożyć dokumenty wskazane w pkt 13 i 18 Informacji.
11. Informacje dotyczące warunków przyznawania emerytur, w tym zasad uwzględniania okresów ubezpieczenia za granicą, przy ustalaniu prawa i obliczaniu polskich emerytur, można uzyskać w każdym Oddziale – Inspektoracie ZUS lub na stronach internetowych ZUS www.zus.pl.
12. Pod wyżej wskazanym adresem internetowym m.in. można znaleźć informacje o adresach oddziałów – inspektoratów ZUS oraz godzinach przyjęć klientów, a także kalkulator emerytalny umożliwiający samodzielne obliczenie wysokości emerytury według dotychczasowych zasad oraz według zasad nowych.

Środki dowodowe

13. Do wniosku należy dołączyć dokumenty niezbędne do ustalenia prawa do emerytury oraz jej wysokości:
    - kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych (druk ZUS Rp-6) – dotyczy osób posiadających okresy ubezpieczenia (okresy składkowe i nieskładkowe) wyłącznie w Polsce,
    - formularz unijny „Informacje dotyczące przebiegu ubezpieczenia osoby ubezpieczonej” (formularz E 207 PL) – dotyczy osób posiadających okresy ubezpieczenia w Polsce oraz okresy ubezpieczenia w innych Państwach Członkowskich UE/EOG lub w Szwajcarii,
    - zaświadczenia pracodawców (świadczenia pracy) bądź inne dokumenty właściwych organów, urzędów czy organizacji – potwierdzające okresy składkowe i nieskładkowe w Polsce,
    - zaświadczenia pracodawców (świadczenia pracy) potwierdzające wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przebyte:
      - do dnia 31 grudnia 1998 r. – dotyczy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 wym. ustawy,
      - do dnia 31 grudnia 2008 r. – dotyczy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 24 ust. 1 wym. ustawy wraz z rekompensatą,
    - dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia za granicą – w państwach, z którymi Polskę łączą umowy międzynarodowe w dziedzinie ubezpieczeń społecznych albo w państwach członkowskich UE/EOG lub w Szwajcarii,
    - zaświadczenie pracodawcy – płatnika składek o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia, które stanowiło podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w Polsce (druk: ZUS Rp-7).Dokumentem honorowanym przez ZUS jest również legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.
- Uwaga!** Nie należy przedkładać dokumentów, które złożono z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego.

Podstawa wymiaru

14. Okres, z którego wynagrodzenie/dochód/przychód/uposażenie – ma być przyjęte do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wskazuje osoba:
- urodzona przed 1 stycznia 1949 r. oraz osoba urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r., która ubiega się o emeryturę określoną w art. 46, 50, 50a, 50e i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela oraz w art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela,
  - która wiek uprawniający do nowej emerytury ukończy w latach 2009-2013 i spełnia warunki do ustalenia wysokości emerytury w sposób przewidziany w art. 183 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
15. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjmuje się wynagrodzenie/przychód/dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe albo osiągnięte uposażenie.
16. Podstawa wymiaru emerytury może być ustalona:
- z 10 kolejnych lat kalendarzowych, wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszony został wniosek,
  - z 10 kolejnych lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany nabył prawo do zasiłku przedemerytalnego, jeżeli w ciągu 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszony został wniosek o emeryturę, pobierał przez 10 lub więcej lat ten zasiłek,
  - z 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku.
- Jeżeli okres kolejnych lat kalendarzowych obejmuje również ubezpieczenie za granicą w państwie, z którym Polskę łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych albo w państwie członkowskim UE/EOG lub Szwajcarii – podstawa wymiaru emerytury może być ustalona z pominięciem pełnych lat kalendarzowych ubezpieczenia za granicą. Jeżeli w ciągu 20 lat poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, zainteresowany nie był ubezpieczony w Polsce, podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany przystąpił po raz pierwszy do ubezpieczenia za granicą.
- Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury można również wskazać podstawę wymiaru:
- renty z tytułu niezdolności do pracy,
  - emerytury obliczonej dla ustalenia świadczenia przedemerytalnego.
- Uwaga!** Podstawę wymiaru emerytury przyznawanej po emeryturze stanowi podstawa wymiaru wcześniej przyznanej emerytury (art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).
17. Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Kapitał początkowy

18. Osoba, która nie zgłosiła wniosku o ustalenie kapitału początkowego, a kapitał ma wpływ na wysokość emerytury – do wniosku o emeryturę powinna dodatkowo przedłożyć dokumenty (patrz pkt 13) potwierdzające wysokość dochodu – wynagrodzenia uzyskanego w okresie:
- 10 kolejnych lat kalendarzowych, wybranych z okresu od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1998 r.,
  - 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu do 31 grudnia 1998 r.
  - kolejnych 10 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym wnioskodawca przystąpił po raz pierwszy do ubezpieczenia za granicą w państwie UE/EOG albo w Szwajcarii lub w państwie, z którym Polskę łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych – jeżeli w okresie od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca nie był ubezpieczony w Polsce.
- Osobie, która miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w dniu 31 grudnia 1998 r. i zachowała prawo do tej renty w dniu 1 stycznia 1999 r. – do ustalenia podstawy kapitału początkowego może być przyjęty wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z decyzji ustalającej prawo do renty po raz pierwszy lub ponownie ustalającej jej wysokość, albo podstawa wymiaru ustalona wg zasad podanych wyżej. Jeżeli renta przyznana została przed 15 listopada 1991 r. – do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjmuje się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony w wyniku rewaloryzacji, chyba że po tej dacie ponownie była ustalona jego wysokość. Jeżeli z powodu niemożności ustalenia podstawy wymiaru renty jej wysokość ustalona została w kwocie najniższej renty, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się najniższe wynagrodzenie pracowników, obowiązujące w okresie przyjętym do obliczenia podstawy wymiaru renty.

Zawieszenie prawa do emerytury/zmniejszenie jej wysokości

19. Emerytura ulega:
- zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy – ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS,
  - zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70% ww. przeciętnego wynagrodzenia, nie wyższej niż 130% tego wynagrodzenia.
20. Zawieszenie lub zmniejszenie emerytury następuje w przypadku uzyskiwania przychodu z tytułu zatrudnienia, służby lub innej pracy zarobkowej albo prowadzenia działalności, w tym także za granicą oraz pobieranie zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, wyrównawczego, świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, dodatku wyrównawczego, a także wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, wypłaconego na podstawie przepisów art. 92 Kodeksu pracy (lub innych przepisów w tym zakresie). Za przychód emerytów prowadzących pozarolniczą działalność uważa się przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.
21. Emerytury przyznane osobom, które osiągnęły wiek: kobieta – 60 lat, mężczyzna – 65 lat, nie podlegają zawieszeniu ani zmniejszeniu.

Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego członków rodziny

22. ZUS zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego:
- emeryta,
  - członków rodziny pozostających na utrzymaniu emeryta, których dane należy podać na druku: *ZUS Rp-13 – Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego członków rodziny emeryta-rencisty*.
23. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje od dnia, od którego przysługuje wypłata emerytury, a wygasa z dniem zaprzestania wypłaty świadczenia. W przypadku wygaśnięcia obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego ZUS wyrejestrowuje z tego ubezpieczenia emeryta wraz z członkami rodziny.